

Οι Αρχαίοι μας πρόγονοι έκαναν χρήση για πρώτη φορά στην ανθρωπότητα, όπλο μαζικής εξόντωσης το 590πχ, ρίχνοντας στο νερό το ισχυρό δηλητήριο Ελλέβορο και εξόντωσαν τους κατοίκους της πόλης Κίρρας

Έρευνα και επιμέλεια κειμένων:
Δημήτρης Συμεωνίδης JP

Ο Πρώτος Ιερός Πόλεμος, το φοβερό έγκλημα και το μάθημα που πήρε ένας ολόκληρος πολιτισμός

Οταν ο Ηρακλής έκοψε και το τελευταίο αθάνατο κεφάλι της Λερναίας Ύδρας, το πήρε και το έθαψε βαθιά στη γη, τοποθετώντας πάνω του έναν βράχο. Ύστερα βούτηξε τα βέλη του στη δηλητηριώδη χολή του τέρατος κάνοντάς τα θανατηφόρα.

Κι αν οι μύθοι έχουν πάντα μια δόση ιστορικής αλήθειας, τότε ο άθλος του Ηρακλή είναι η παλιότερη γνωστή αναφορά σε βιολογικό πόλεμο! Ιστορικά εξάλλου η λέξη «τοξικός» προέρχεται από τα εμβλαπτισμένα στο δηλητήριο βέλη του τόξου του Ηρακλή: τοξικός ίσον θανατηφόρος, μας λέει ο αρχαίος μύθος (όπως μας παραδίδει την ετυμολογία ο Διοσκουρίδης)! Η ανθρωπότητα έχει δυστυχώς αιματοκυλιστεί πολλάκις στην παγκόσμια ιστορία της και τα μαζικά εγκλήματα δεν λείπουν από την οικουμένη: γενοκτονίες, εθνοκαθάρσεις και λοιπά ξεκληρίσματα πληθυσμών στέκουν ζοφερά ορόσημα της ανθρώπινης αχρειότητας.

Η Ιστορία δεν φαίνεται βέβαια να παίρνει το μάθημά της, αφήνοντας λες τους αρχαίους προγόνους μας μόνους στην οδύσσεια για σοφία και σωφροσύνη. Γιατί η δική τους μαζική δολοφονία λειτούργησε ως πολύτιμο μάθημα που θα διέπνεε έκτοτε τον ελληνικό πολιτισμό, αποτρέποντάς τον από μαζικές εξοντώσεις πληθυσμών. Το σκηνικό της φρίκης στήθηκε κατά το 590 π.Χ. στην πόλη Κίρρα, επίγειο των Δελφών, όταν τα κράτη μέλη της Δελφικής Αμφικτιονίας αποφάσισαν να απαλλαγούν από τα καμώματά της δηλητηριάζοντας μαζικά τον πληθυσμό της ώστε να μη μείνει κανένας, μήτε γέρος, μήτε νέος, μήτε βρέφος.

Το ζοφερό περιστατικό της δηλητηρίασης του πόσιμου νερού της Κίρρας με ελλέβορο από την αντίπαλη ομοσπονδία μετατράπηκε στην πιο μαύρη στιγμή του Πρώτου Ιερού Πολέμου, αν και το μάθημα που αποκόμισε ένας ολόκληρος πολιτισμός που είπανε «Κοινό των Ελλήνων» ήταν αποφασιστικής σημασίας τόσο για τη δική του ιστορία όσο και τις τύχες λίγο-πολύ του τότε γνωστού κόσμου.

Η τραγική κατάληξη της πολιορκίας της Κίρρας κατά τον Πρώτο Ιερό Πόλεμο (595-585 π.Χ.) είναι μάλιστα η αρχαιότερη καταγεγραμμένη περίπτωση μαζικής εξολόθρευσης, αν και η «καινοτομία» των αρχαίων Ελλήνων, για κείνους τουλάχιστον, θα έλπηγε εκεί...

Η «πέτρα του σκανδάλου» Κίρρα

Η αρχαία Κίρρα βρισκόταν στα σύνορα των Φωκίδας με την Οζολία Λοκρίδα και για μια μακρά περίοδο υπήρξε προσδεμένη στο άρμα των Φωκίων. Χτισμένη σε νευραλγικό σημείο του Κρυσσαίου Κόλπου, σε μια στρατηγική θέση όπου διασταυρώ-

Το φυτό Ελλέβορος ο Κυκλόφυλλος (*Helleborus Cyclophyllus*)

νονταν οι δρόμοι από τη Θεσσαλία, τη Βοιωτία και την Αιτωλία με τα θαλάσσια περάσματα από την Πελοπόννησο και τα νησιά, ήταν το κοντινότερο λιμάνι στους Δελφούς.

Η πόλη αναφέρεται από τον Όμηρο στην «Ιλιάδα» ως Κρίσα και από τον ποιητή Αλκαίο ως Κίρρα, ενώ ο Πausanίας και ο Στράβωνας την αποκαλούν Κίρρα. Η Κίρρα φαίνεται να κατοικήθηκε κατά την πρωτοελλαδική εποχή και εξελίχθηκε σταδιακά σε σημαντικό εμπορικό κέντρο (στους μεσοελλαδικούς χρόνους), αφού στο λιμάνι της κατέφθαναν οι προσκυνητές των Δελφών και διακινούνταν αγαθά προς όλη την ευρύτερη περιοχή.

Η μεγάλη ακμή που απέκτησε γέννησε όμως στους κατοίκους της μεγάλες φιλοδοξίες, όταν μπλέχτηκαν στην προσπάθεια για τον έλεγχο της κοιλάδας του Πλειστού αλλά και του Μαντείου των Δελφών. Η Δελφική Αμφικτιονία την κατηγορήσε ότι εκμεταλλευόταν οικονομικά τους προσκυνητές του μαντείου, δίνοντας έτσι το έναυσμα να ξεσπάσει ο δεκαετής Πρώτος Ιερός Πόλεμος που έμελλε να οδηγήσει στην καταστροφή της το 590 π.Χ.

Το στυγερό έγκλημα

Η φωκική πόλη Κίρρα σύρθηκε λοιπόν σε πόλεμο με τα στρατεύματα της Δελφικής Αμφικτιονίας, μιας θρησκευτικο-πολιτικής ομοσπονδίας που αποτελούνταν από Θεσσαλούς, Σικυώνιους και Αθηναίους κυρίως, παρά το γεγονός ότι εκπροσωπούσαν δώδεκα φυλές της Στερεάς Ελλάδας και της Θεσσαλίας.

Οι πολίτες της Κίρρας μπορεί μεν να παρενοχλούσαν όσους ανέβαιναν στο ιερό των Δελφών αποσπώντας χρήματα (και καταπατώντας κάποιες εκτάσεις που ανήκαν στο ιερό), τα βαθύτερα αίτια του πολέ-

μου βρίσκονταν ωστόσο στις υπέρμετρες φιλοδοξίες των Θεσσαλών να επικρατήσουν οριστικά στη Φωκίδα και να ελέγξουν το Μαντείο των Δελφών, την ίδια ώρα που και οι Σικυώνιοι είχαν τα δικά τους συμφέροντα, να απαλλαγούν οριστικά από τους κηραίους πειρατές δηλαδή που δρούσαν ανεξέλεγκτα στον Κορινθιακό Κόλπο και είχαν εξελιχθεί σε μεγάλο βραχνά.

Οι παντοδύναμοι Θεσσαλοί είχαν εξασφαλίσει άλλωστε τον πλήρη έλεγχο της δελφικής συμμαχίας, την οποία είχαν μετατρέψει σε όργανό τους στην απόπειρα να πάρουν τα σκήπτρα του Μαντείου των Δελφών. Ο μόνος αντίπαλός τους ήταν οι Φωκείς και οι ανεξάρτητες ακόμα πόλεις Κρίσα και Κίρρα (το επίγειό της).

Το σκηνικό του πολέμου είχε στηθεί, αν και τα πράγματα δεν πήγαιναν ακριβώς όπως τα είχαν σχεδιάσει οι εισβολείς. Παρά τη μακροχρόνια πολιορκία από στεριά και θάλασσα, η πόλη δεν έλεγε να πέσει και η αντίσταση των κατοίκων της είχε κάτι από την παροιμιώδη γενναιότητα των αρχαίων Ελλήνων. Κάτι έπρεπε να γίνει για να καμφθεί η αντίσταση και οι προτάσεις έπεφταν βροχή. Μέχρι να στραφεί τουλάχιστον η συζήτηση στο νερό.

Ένα από τα πολυτιμότερα αγαθά του πλανήτη δηλαδή τη σπουδαιότητα του οποίου γνώριζαν οι άνθρωποι από την αρχαιότητα και ακόμα πιο παλιά. Αν και τώρα ήταν η πρώτη φορά που το πόσιμο νερό θα μετατρεπόταν σε όπλο και μάλιστα μαζικής καταστροφής! Το σκεπτικό ήταν απλό: όλοι χρειαζόνταν νερό και αν αυτό δηλητηριαζόταν, τότε θα προέκυπτε σοβαρό πρόβλημα.

Η συνέχεια στην έκδοση της επόμενης Παρασκευής

Η ανθρωπότητα έχει δυστυχώς αιματοκυλιστεί πολλάκις στην παγκόσμια ιστορία της και τα μαζικά εγκλήματα δεν λείπουν από την οικουμένη: γενοκτονίες, εθνοκαθάρσεις και λοιπά ξεκληρίσματα πληθυσμών στέκουν ζοφερά ορόσημα της ανθρωπίνης αχρειότητας.